Štát - Ukrajina :)

Ľudia a dejiny

V 9. storočí - ukrajinské hlavné mesto Kyjev bolo od tej doby stredom Kyjevskej Rusi, obchodnej veľmoci založenej v Varjagmi - vikingskými dobrodruhmi zo severu. Táto ríša prosperovala až do 13. storočia, kedy si ju podrobili mongolskí a tatárski nájazdníci z východu.
Roku 1240 - zrovnali títo votrelci Kyjev zo zemou.
V priebehu 14. storočia - sa väčšina územia dnešnej Ukrajiny dostala pod nadvládu Poľska a rozpínajúceho sa Litovského veľkého kniežactva, zatiaľ čo juh zostal v područí Mongolov.
Roku 1386 - sa Poľsko a Litva zjednotili, keď sa litovský veľkokieža Jagiello (1362-1434) oženil s Jadwigou z Anjou (1374-1399), dcérou poľského kráľa Ludvíka I. Veľkého (1326-1382). Keď sa poľsko-litovská únia snažila posunovať hranicu ďalej na východ cez Ukrajinu alebo hraničné územie, dostávali sa novo usadení poľskí majitelia pôdy do konfliktov s kozákmi - tatárskymi bojovníkmi, ktoré si Poliaci pôvodne najímali k ochrane svojich hraníc.
Roku 1648 - vyhlásili kozáci autonómiu, ale pretože narazili na odpor Poliakov, obrátili sa so žiadosťou o podporu na Rusko.
Roku 1654 - bola potvrdená únia medzi Ruskom a Ukrajinou. To bolo pre Poľsko neprijateľné, a tak vypukla vojna, ktorá skončila roku 1667 pripojením Kyjeva a oblastí na východ od Dnepru k Rusku.
Roku 1772 - po prvom delení Poľska najzápadnejšia časť súčasnej Ukrajiny pripadla Rakúsku.
Roku 1793 - pri druhom delení Poľska pripadlo územie západne a južne od Kyjeva Rusku.
V 19. storočí - sa zrodilo ukrajinské národné hnutie, ktoré zaznamenalo určitý úspech v občianskej vojne, ktorá nasledovala po ruskej Októbrovej revolúcii v roku 1917.
Roku 1922 - sa krajina stala jednou zo základných republík Sovietskeho zväzu (ZSSR).
Neskôr - i keď 20. roky znamenala obdobie, kedy došlo k zlepšeniu životných podmienok a podpore ukrajinčiny, v 30. rokoch nastali dramatické zmeny. Stalinova (1879-1953) politika nútenej kolektivizácie poľnohospodárstva mala za následok hrozný hladomor, ktorý si vyžiadal milióny obetí. Nasledovali kruté politické represie, pri ktorých Stalin systematicky potlačoval akékoľvek prejavy ukrajinského národného povedomia.
Počas 2. svetovej vojny - zahynuli ďalšie milióny ľudí a bolo zničených množstvo pamiatok a umeleckých diel v celej zemi.
Po vojne - prešla tzv. Podkarpatská Rus na západe opäť pod sovietsku vládu. Ukrajinská sovietska republika bola pre svoju úlohu a utrpenie v 2. svetovej vojne odmenená zvláštnym členstvom vo vzniknutej Organizácii spojených národov (OSN).
Koncom 80. rokov - ukrajinský nacionalizmus, ktorý bol v 60. a 70. rokoch silne potlačený, sa opäť výrazne prejavil.
Roku 1990, v marci - pri slobodných prezidentských voľbách 1990 dostal širokú podporu Ľudové hnutie Ukrajiny (RUCH).
Roku 1991
- v auguste - pokus o sovietsky puč nezískal na Ukrajine priaznivcov,
- o niekoľko týždňov - vyhlásila Ukrajina nezávislosť,
- v decembri - sa Ukrajina pripojila k Spoločenstvu nezávislých štátov (SNŠ) a začala zložitý a značne nedôsledný proces hospodárskej transformácie a demokratizácie krajiny. Ten je tiež komplikovaný v medzinárodných vzťahoch hlavne spormi s Ruskom ohľadne čiernomorskej vojnovej flotily a prevažne Rusmi obývaného Krymu (Krym predal Ukrajine Nikita Sergejevič Chruščov (1894-1971) roku 1954, v období tvrdej centralizácie a úplnej podriadenosti všetkých republík Moskve.).
Roku 1994 - zmena v politickom vedení krajiny znamenala pre Ukrajinu hospodárske a politické zblíženie s Ruskom, prehĺbila však spolu s konfliktom o polostrov Krym politickú nestabilitu.
Ukrajinci (zastarane Malorusi)

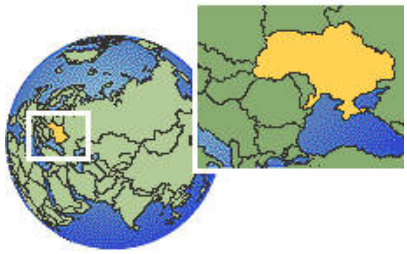
Národ tvoriaci základné obyvateľstvo Ukrajiny, ďalej žijú v Rusku, Poľsku, na Slovensku, Čechách, Rumunsku,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

v zámorí v Spojených štátoch amerických (USA), Kanade, Brazílii, Argentíne a pod. Jazyk patrí do východnej skupiny slovanskej vetvy indoeurópskej rodiny. Má 3 základné skupiny dialektov, z nich juhovýchodný je základom spisovného jazyka. Najstaršie písomné pamiatky sú zo 14. storočia. Do tej doby sa jazyk a literatúra pokladá za staroruštinu, alebo cirkevnú slovanštinu, spoločnú Rusom Bielorusom a Ukrajincom. Písmom je ukrajinská azbuka, ktorá má základ v cyrilike. V staroveku obývali územie dnešnej Ukrajiny iránske kmene (Skythovia, Sarmati a iní), ich vplyv na etnogenézu Ukrajincov dokladajú niektoré rysy jazyka. Prešli tadiaľto germánske kmene (Góti, Herulovia), ale etnogenéza Ukrajincov je spätá predovšetkým zo slovanskými kmeňmi. Zhruba v 4.-6 storočí je doložený kmeňový zväz Antov a neskôr rada východoslovanských kmeňov: Dregoviči, Kriviči, Radimiči, Drevljania, Severjania, Volynania, Uliči, Tiverci, Bužania, Dulebovia a iní. Z tých sa v období Kyjevskej Rusi (9.-12. storočie) formovala tzv. staroruská národnosť. V období feudálnej rozdrobenosti (12.-14. storočie) došlo k jej rozpadu. Jedna z častí potom stála pri vzniku samostatného etnického spoločenstva Ukrajincov, ktoré vykryštalizovalo v 14.-15. storočí. Ďalšia konsolidácia Ukrajincov prebiehala v zložitých podmienkach, keď časť Ukrajiny bola pod nadvládou poľsko-litovského štátu a musela sa brániť tlaku Tatárov, Turkov (významnú úlohu tu zohrali Kozáci) a Moskovského kniežatstva. Roku 1654 bola ľavobrežná Ukrajina (podľa rieky Dneper) pripojená k Rusku, a v 90. rokoch 18. storočia i pravobrežná. To viedlo k rozvoju výrobných vzťahov, k zamedzeniu násilnej katolizácii (veriaci sú pravoslávni) a popoľšťovaniu Ukrajincov, k narastaniu kultúrnych, jazykových a ďalších vzťahov medzi Ukrajincami a Rusmi. Na druhej strane však cárska politika odmietajúc priznať národnú svojbytnosť Ukrajiny (oficiálne boli považovaní za Rusov a používanie ukrajinčiny bolo obmedzované a zakazované) brzdila proces vytvárania moderného národa. Napriek tomu sa v 17.-19. storočí konsolidoval buržoázny národ. Skutočné zmeny priniesli až roky sovietskej vlády hlavne po vytvorení Ukrajinskej sovietskej socialistickej republiky (SSR/1922). Vplyvom historických a geografických podmienok vznikla rada etnografických skupín: Litvíni a Poleščukovia v oblasti Polesia, Huculovia, Bojkovia, Lemkovia a Verchovinci na juhozápade a ďalšie skupiny, ako Huňanici, Podolania, Doličňakovci, Černomorci. Zároveň sa Ukrajinci podieľali na formovaní rady skupín Kozákov. Svoj podiel na rozdieloch mala tiež skutočnosť, že časť Ukrajincov sa spojila s jadrom národa až po 2. svetovej vojne (úprava hraníc s Poľskom, pripojenie Zakarpatskej Ukrajiny). Tradičným základným zdrojom obživy je poľnohospodárstvo, významným doplnkom boli domáce remeslá, ťažba dreva a pod. Rozvíjala sa aj priemyselná výroba, ale rozmach priniesli až roky sovietskej vlády, kedy sa Ukrajina zmenila na vyspelú priemyselnú a poľnohospodársku oblasť.

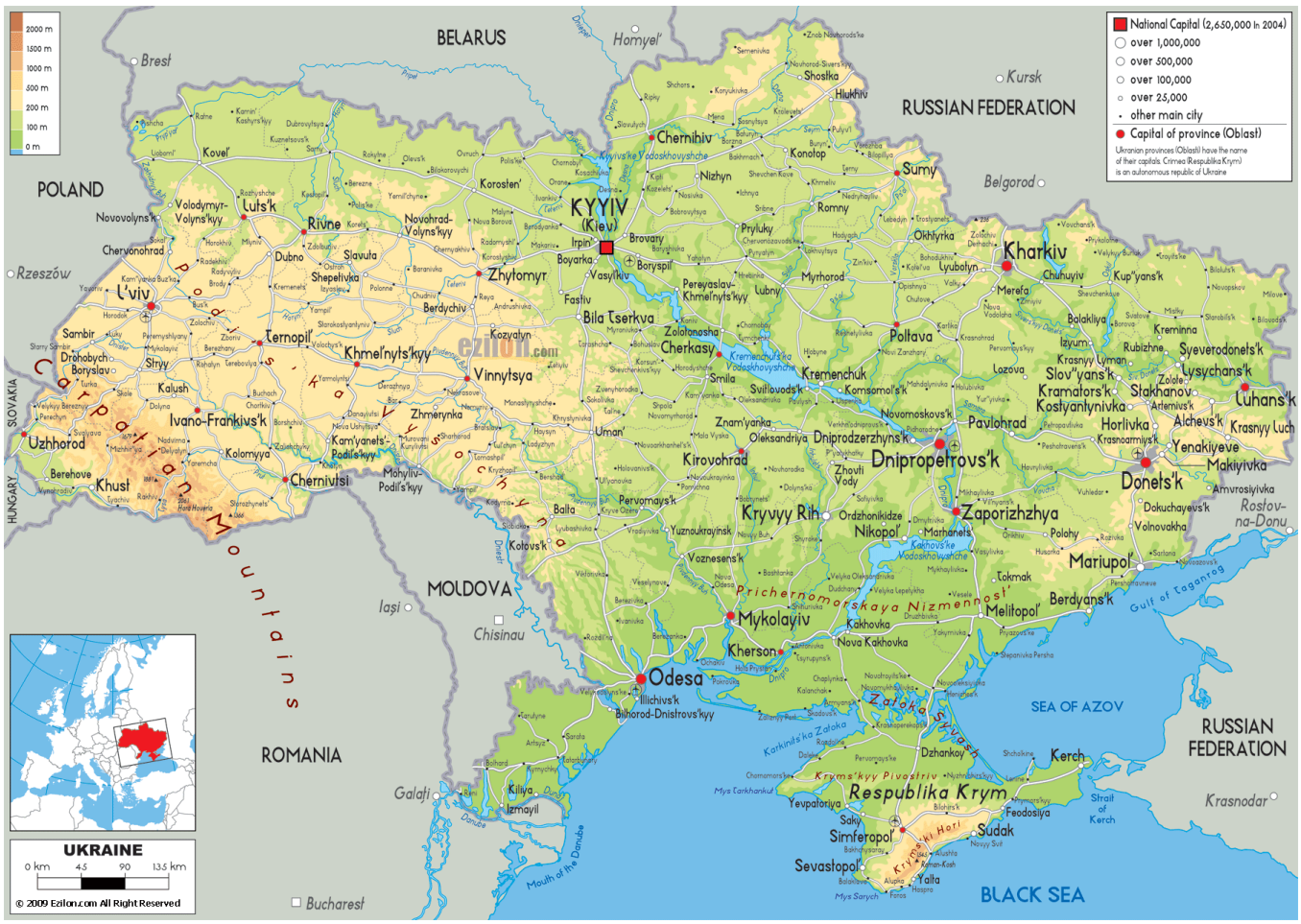
Treba vedieť, že:

- z viac než sto národností, ktoré sa na Ukrajine v dôsledku veľkých migračných pohybov vyskytujú, majú úplnú prevahu Ukrajinci a tiež väčšina ostatných obyvateľov hovorí príbuznými slovanskými jazykmi, t.j. rusky, bielorusky alebo poľsky. Stálym zdrojom napätia je veľká ruská menšina koncentrovaná v Doneckej panve a hlavne na Kryme. Z neho bolo v roku 1944 za cenu veľkých strát deportované pôvodné tatárske obyvateľstvo do Strednej Ázie. V súčasnosti sa Krymskí Tatári vracajú späť. Veľké hospodárske problémy samostatnej Ukrajiny povedú patrne k zosilneniu spolupráce s Ruskom. Obnovenie náboženskej slobody znovu obnovilo historické diferencie. Kresťania sú rozdelení medzi pravoslávnu cirkev na východe, rímskokatolíckou na úplnom západe, ale väčšina sa hlási k uniatom, t.j. k východnej katolíckej cirkvi, ktorá v 16. storočí za poľskej vlády uznala pápežskú zvrchovanosť, ale zachovala si východné obrady.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

· James Hugnes, *Veľká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,

· Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišenský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,

· Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

· Vlajky prevzaté a upravené z: http://www.statnevlajky.sk/,

· Polohy štátov prevzaté a upravené z: http://www.zemepis.com/A-Z.php,

· Mapy prevzaté a upravené z: http://www.ezilon.com/maps/.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania